

ma's. Als ik het goed zie, dan heerst in deze kring een grote besluiteloosheid, een aarzeling om door te zetten. Deze is te verklaren. De student zegt: als ik straks ingenieur, of advocaat, of dokter, of leraar ben, dan heeft niemand mij nodig. Waarom zou ik mij haasten? Het meisje denkt: als ik straks de akte heb... dan kan ik thuis gaan zitten. En de mensen met diploma's, waarvoor zij eenmaal zo geploeterd hebben, staan achter bij de jongens, die voor een gering weekloon op de fabriek tenminste nog werk hebben.

Ik zou dus de nood der moderne jeugd allereerst willen zien in de vreselijke doeleloosheid en in de daaruit voortvloeiende uitzichtloosheid van het bestaan. Het is geen wonder dat deze beide in hun hart een stemming van somberheid en onverschilligheid teweeg brengen, welke de ouders soms tot wanhoop brengt, of hen drijft tot daden welke zij zelf niet kunnen begrijpen.

Nog enkele woorden wil ik wijden aan wat ik zie als een weg om in dezen de jongeren te helpen.

Ik zie deze weg niet allereerst in wat anderen voor hen doen: organisaties, verenigingen of energieke personen. Dit alles moge nuttig zijn, maar het raakt toch niet de kern. Neen: het komt hier allereerst aan op de sfeer in het ouderlijk huis.

Dat klinkt u misschien wat al te simpel in de oren, en toch valt voor mij op deze sfeer de meeste nadruk. Men kan wel eens na een middag van huisbezoek thuis komen met het verslagen gevoel, dat er feitelijk geen enkel gezin is, waarin werkelijk sprake is van een harmonisch samenleven. Vader en moeder houden er een gans verschillende levenshouding op na: ieder gaat de eigen weg. Daarom weten de kinderen niet waaraan zij zich te houden hebben, zij missen het gevoel van een soliede, gesloten veiligheid en er is geen stuwende kracht achter hen.

Neem als voorbeeld het gezin van den werklozen vader: als bij deze ouders de sterke begeerte is om de zware last samen te dragen en ook in hun moeilijke positie een steun aan de kinderen te geven, dan krijgen de kinderen die de kost verdienen, toch niet het funeste gevoel van meerder-

waardigheid, en zij lopen er niet zo gemakkelijk uit. Zij hebben echt een „thuis“ waarvoor zij zich gaarne inspanning getroosten. Ik geloof dat een waarachtige beleving van het Evangelie hier wonderen doet.

Dit geldt ook voor het beter gesitueerde gezin, waar de Vader werkt, maar de kinderen niet zo gemakkelijk aan de slag komen. Kunnen deze ouders het niet elke dag zien als hun hoogste taak, om den groten zoon of bijna volwassen dochter door hun huiselijke sfeer en hartelijke omgang te dragen? Moeten deze kinderen niet zo iets gevoelen als: zolang wij beiden nog in leven zijn, heb je niets te vrezen, want je bent ons als kind volkomen welkom? Gelukkig ken ik enkele gezinnen waar deze geest heerst.

In het bijzonder in de kringen der studerende of afgestudeerde jongeren klemt deze noodzaak. Er is ongetwijfeld bij het geslacht dat straks aan de beurt moet komen, maar dat zijn kansen daartoe nog niet ziet, heel veel slapheid, willoosheid en neerslachtigheid, welke de ouderen prikkelen. Maar hebben deze niet vóór alles een groot begripen nodig van deze stemming? Was het toen wij klaar stonden niet eens gans andere tijd?

Wij stonden vroeg op in de verwachting: deze dag kan ons brengen datgene, waarnaar ons hart uitgaat. Er was spanning en hoop, die het leven veerkracht gaven. Spanning in deze zin, een verwachting van kansen, is er nu niet. De dagen gaan voort in eentonige grauwheid. Er is geen lichtende horizon voor de jongeren. Daarom geloof ik dat het nodig is dat de ouderen in hun levenshouding tonen hoe desondanks het mensen-bestaan op zichzelf een taak is, welke God ons op de schouders legt. Persoonlijk beleefd en in de toepassing gebracht geloof in Hem, Die het heelal bestuurt en ook mij in het oog gevat heeft, dat vragen de jongeren in nood van ons. En van wie vragen zij het 't allereerst? Van de ouders; want deze staan hen ten allen tijde het allernaaste.

Daarom doen deze jaren ons de noodzakelijkheid beseffen, dat wij ons afvragen of de sfeer welke wij om ons heen scheppen, werkelijk de goede is, en voortvloeit uit ons belijden van Jezus Christus als onzen Zaligmaker en Levensvernieuwer.

WIJ VROEGEN

AAN MINISTER SLOTEMAKER DE BRUÏNE

Wat acht uwe Excellentie de voornaamste taak in de huidige crisis?

ANTWOORD: Ik zie zeer duidelijk tweeërlei taak: een economische en een sociale. Voor de vervulling van elk dier twee is intusschen onmisbaar, dat wij scherp de waarheid zien; deze namelijk, dat ons bedrijfsleven nog krimpt, onze financiële bronnen opdroogen en onze nooden stijgen. Wie dit niet ziet, kan niets echt goeds doen.

Wie het wel ziet, ontdekt de economische taak: het bedrijfsleven - landbouw, industrie, handel - zoover daerlijk bewaren, herstellen, bevorderen, aanwakkeren, in druk verlichten. En dat alles, omdat slechts herstel van het bedrijfsleven de echte geneezing brengt.

Daarnaast zoekt even sterk de sociale taak; d.i.: zooveel daerlijk het moreele en hygiënische en sociale, ja het menscheijke bewaren. Des steun door geld, beter door werk, dat den vloek der ledigheid wegneemt. Opwekken van de gezetelike krachten in ons volk: verantwoordelijkheid, solidariteit, taakheid. Waken voor hetgeen sociaal, hygiënisch, moreel braak werd.... zooveel daerlijk! Welke alle macht!

NIET ZO HOOGMOEDIG door P. Keuning

MIJNE HEREN.

Tolstoi is van mening, dat de kunst per slot van rekening de kunst van een geestelijke kaste is geworden, onoprecht en gemaakt. Nu moge men het met dit vonnis niet in alle delen eens zijn, waar is toch, dat een decadent geslacht slechts decadente kunst kan voortbrengen en dat wij veel te veel gedweept hebben met een kunst, die per slot van rekening slechts armzalig woordgeknutsel bleek te zijn.

Wij hebben daarom geen reden om hoogmoedig te zijn.

Juist onze hoogmoed is oorzaak geweest van een opmerkelijk verval in de kunst. Wie hoogmoedig is, zoekt zichzelf, is van meetaf verkeerd ingesteld, verwringt en verdraait het leven naar eigen behagen en de kunst wordt hem een middel, om zijn eigen-ik te verheffen.

Nu moet men echter in zijn kritiek niet te ver gaan.

Er zijn mensen, die ons nu het „terug“ toeroepen. Terug naar de kunst van de genesis, van de parabelen uit het evangelie, van de legenden, de sprookjes en de volkszangen.

Ons dunkt, dat hier iets onmogelijks verlangd wordt. Zulk een terug is er niet. Wij zijn niet meer als de mensen, die in de oertijd de sprookjes schreven, die pasten bij het toenmalig geslacht. Wij schrijven andere sprookjes, andere parabelen, andere volksverhalen.

Voor mij liggen twee boeken. Het eerste is: Negerwoordkunst, bijeenverzameld door Prof. Dr. A. Beerssens. Dit is een uitgave van Uitgeverij „De Sikkels“ te Antwerpen.

Het andere is een uitgave van N.V. Uitgeverij v.h. C. A. Mees te Santpoort en heet: Eskimo-liederen.

Nu, hier hebben we sprookjes, parabelen, liederen van twee primitieve volken. Maar als we ons afvragen: Willen we nu naar deze kunst terug? dan is het antwoord zeker ontkennend. We zijn haar voorgoed ontgroeid, ze past niet meer bij ons.

Wij kunnen de tijd niet stilzetten, niet doen, alsof we nog in de oertijd leefden.

Het spreekt vanzelf, dat de negerwoordkunst en de Eskimoliederaren van waarde zijn, in de eerste plaats voor deze volken zelf en dan ook voor ons. Voor ons hebben ze een documentaire waarde; we zien nog eens terug langs de weg, die wij gegaan zijn. En dan ook merken we, dat deze kunst onmiddellijk het leven raakt, uit het leven is opgebloeid en waar is en echt. Hier hebben de dichters zich voor het leven opengesteld, ze hebben het ondergaan, ze stonden met grote, verwonderde ogen voor de levensraadselen, ze hebben zichzelf vergeten.

Wij kunnen dus nog wel iets van de kunst dezer primitieven leren. En we moeten dan ook zeggen: Er moet een „terug“ zijn.

Niet in die zin, als zou de kunst van vroeger tijden ons zonder meer ten voorbeeld kunnen strekken. Wij kunnen niet meer dichten en schrijven als de mensen toen, en, als we 't zouden proberen, kwamen we te staan voor een grote mislukking.

Maar er moet toch een terug zijn, een terug naar het leven, een terug naar de waarheid, een terug naar menselijkheid.

Een decadente tijd geeft decadente kunst. Laat de kunst dan maar decadent zijn; ze past bij onze tijd.

Volkomen waar, maar daarmee zijn we er toch niet.

Er is nog steeds zoiets als zelfbezinning. Er is nog steeds zoiets als het geweten. Er is nog steeds zoiets als de eis van God voor alle mensen en alle tijden.

Wij hebben geen reden, om hoogmoedig te zijn. Onze kunst had moeten opbloeien in volle schoonheid. Onze kunst had meer echt en meer levenswaar en natuurlijk er moeten zijn dan die van de primitieve volken. Want wij hadden dieper het leven kunnen schouwen. Wij hadden, méér dan zij, het eeuwige achter het tijdelijke kunnen zien. Wij moeten, méér dan zij, God zien achter de dingen van deze aarde. Deden we dat, het zou de dood van onze hoogmoed zijn, het zou voor onze kunst een nieuwe opbloeit betekenen.

